

BIULETYN SAMORZĄDOWY Gminy Bystra-Sidzina

bezpłatny miesięcznik

www.bystra-sidzina.pl

Nr 8(124) sierpień 2022, ISSN 2353-3803

nakład 1 000 egz.

W numerze m.in.:

Dodatek węglowy

Mieszkańcy naszej gminy wnioski o wypłatę dodatku węglowego mogą składać w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Bystrej Podhalańskiej.

Więcej na str. 3

Stypendia szkolne

Przypominamy o możliwości ubiegania się o stypendium w roku szkolnym 2022/2023. Zachęcamy do zapoznania się z wytycznymi oraz terminami składania wniosków.

Więcej na str. 6

XXVI Zjazd Samorządowców

27 sierpnia br. w Kukowie spotkali się samorządowcy wraz z rodzinami i przyjaciółmi z gmin zrzeszonych w Stowarzyszeniu Gmin Babiogórskich.

Więcej na str. 4-5

Jubileuszowy festyn

W 2022 roku mija 30 lat od powstania Gminy Bystra-Sidzina. Z tej okazji dla mieszkańców i sympatyków gminy, zorganizowana została impreza plenerowa.

Więcej na str. 5-6

Między dawnymi a nowymi czasy

Osoby, które odwiedziły Skansen w Sidzinie w dniu 21 sierpnia br. miały okazję skosztować specjalów kuchni regionalnej, a także podziwiać stoiska pełne pięknych prac twórców ludowych. Miała wówczas również miejsce promocja wydawnictwa "Lala - kartki z dziejów Bystrej Podhalańskiej i okolic". Wszystko to za sprawą cyklicznej imprezy plenerowej "Między dawnymi a nowymi czasy".

Więcej na str. 7-8

Informacja Wójta Gminy Bystra-Sidzina o podejmowanych decyzjach w okresie od 21 lipca 2022 r. do 30 sierpnia 2022 r.

W wymienionym okresie oprócz zarządzeń w sprawie zmiany w planie finansowym Gminy Bystra-Sidzina na 2022 rok oraz w sprawie zmian w budżecie Gminy Bystra-Sidzina na 2022 r. wójt wydał zarządzenia w sprawach:

1) zmiany zarządzenia nr 0050.73.20169 z dnia 7 czerwca 2016 r. w sprawie zasad wynagradzania dyrektorów samorządowych instytucji kultury,

2) zmiany Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Gminy Bystra-Sidzina,

3) powołania komisji ds. szacowania strat powstałych w wyniku gradobicia, które miało miejsce na terenie gminy Bystra-Sidzina w dniu 23.07.2022 r.,

4) powołania Komisji Mieszkaniowej,

5) powołania Komisji Rekrutacyjnej, w ramach ogłoszonego naboru na wolne stanowisko urzędnicze ds. planowania przestrzennego w Referacie Rozwoju Gospodarczego,

6) uzupełnienia składu osobowego komisji przetargowej do postępowania przetargowego zadania „Remont dróg gminnych w Bystrej Podhalańskiej i Sidzinie w 2022 roku”,

7) wyznaczenia pracowników w Urzędzie Gminy Bystra-Sidzina do udzielania pierwszej pomocy oraz wykonania czynności w zakresie ochrony przeciwpożarowej i ewakuacji pracowników,

8) powołania Komisji Kontrolnej GOKPTiS Bystra-Sidzina, do przeprowadzenia czynności kontrolujących zgodnie z planem kontroli zarządczej przeprowadzanej w 2022 r. w jednostkach organizacyjnych Gminy Bystra-Sidzina,

9) powołania Komisji do przeprowadzenia postępowania przetargowego na „Remont dróg gminnych w Bystrej Podhalańskiej i w Sidzinie w 2022 r.”,

10) upoważnienia Kierownika GOPS do prowadzenia postępowań w sprawach dotyczących wypłaty dodatku węglowego,

11) przekazania majątku i dokumentacji Przedszkola

Publicznego w Sidzinie, w związku ze zmianą Dyrektora placówki.

W wymienionym okresie Wójt zawarł następujące umowy:

1) na wykonanie remontu drogi gminnej w Sidzinie (Wielka Polana) w kierunku Policy,

2) na pełnienie nadzoru inwestorskiego w trakcie realizacji zadania budowy chodnika wraz z odwodnieniem i oświetleniem w ciągu drogi powiatowej nr 1677K w Sidzinie,

3) dwie umowy na dofinansowanie budowy przydomowej oczyszczalni ścieków,

4) na przebudowę drogi powiatowej nr 1677K w Sidzinie, polegająca na budowie chodnika wraz z kanalizacją deszczową oraz oświetleniem ulicznym,

5) porozumienie zawarte z Powiatem Suskim w sprawie powierzenia gminie wykonania zadania w zakresie przebudowy drogi powiatowej nr 1677K w Sidzinie, polegające na budowie chodnika wraz z kanalizacją deszczową,

6) trzy umowy zawarte z mieszkańcami na dofinansowanie wymiany niskowydajnego kotła na nowoczesny i ekologiczny kocioł,

7) na udzielenie pomocy finansowej w roku 2022 z budżetu Województwa Małopolskiego dla OSP, na zakup sprzętu, umundurowania, kosztów kursu kwalifikowanej pierwszej pomocy lub zakup motopompy w ramach konkursu „Małopolskie OSP 2022”,

8) na świadczenie usługi dowozu uczniów do Szkoły Podstawowej im. Dzieci Zamojszczyzny w Sidzinie z terenu Sidziny wraz z zapewnieniem opieki w roku szkolnym 2022/2023,

9) na najem lokalu mieszkalnego nr 636 (Agronomówka) w Sidzinie,

10) na wykonanie nawierzchni z płyt drogowych na działkach nr ewid. 14371/2, 14372, 14373 w Sidzinie. (A.N.)

Relacja z XXXVI sesji Rady Gminy Bystra-Sidzina

XXXVI sesja Rady Gminy Bystra-Sidzina odbyła się w dniu 4 sierpnia 2022 r. Podczas obrad podjęte zostały uchwały w sprawach:

1) zmian w budżecie Gminy Bystra-Sidzina na rok 2022,

W planie wydatków budżetu Gminy Bystra-Sidzina na 2022 rok zmniejszono wydatki majątkowe o kwotę 336.062,00 zł w związku z rezygnacją z realizacji zadań przez Powiat Suski oraz zmieniono częściowo źródło finansowania zadania „Budowa chodnika wraz z oświetleniem w ciągu drogi powiatowej 1677K w miejscowości Sidzina”. Ponadto, zwiększono wydatki

majątkowe o kwotę 109.158,00 zł z przeznaczeniem na zakup działki w Sidzinie pod planowaną budowę nowego budynku przedszkola. Zwiększono także wydatki majątkowe o kwotę 226.904,00 zł z przeznaczeniem na budowę oświetlenia w ramach zadania „Budowa chodnika wraz z oświetleniem w ciągu drogi powiatowej 1677K w miejscowości Sidzina” oraz częściowo zmieniono źródło finansowania zadania „Budowa skateparku, pauptracka wraz z elementami małej architektury oraz niezbędną infrastrukturą techniczną”.

2) wystąpienia z petycją do Sejmiku Województwa

Małopolskiego o podjęcie zmian w uchwale Sejmiku Województwa Małopolskiego nr XXXII/452/17 z dnia 23 stycznia 2017 r.

Przygotowana petycja, ma na celu zmianę uchwały antysmogowej województwa małopolskiego. Obecne zapisy uchwały, wręcz wykluczają możliwość używania drewna jako materiału do ogrzewania. Ponadto, mając na uwadze obecną sytuację na rynku paliw, zapisy uchwały

zobowiązują do wymiany bezklasowych pieców do końca roku 2022. Rosnące ceny opału, ale i samych pieców stwarzają duży problem przy nadchodzącym kryzysie energetycznym. Rada Gminy Bystra-Sidzina w podjętej petycji, zwróciła także uwagę Sejmiku Województwa Małopolskiego na kulturowy aspekt eksploatacji pieców opalanych drewnem. (A.N.)

Petycja w sprawie uchwały antysmogowej

W dniu 4 sierpnia Rada Gminy Bystra-Sidzina uchwaliła Uchwałę nr XXXVI/286/22 w sprawie wystąpienia z petycją do Sejmiku Województwa Małopolskiego o podjęcie zmian w uchwale Sejmiku Województwa Małopolskiego nr XXXII/452/17 z dnia 23 stycznia 2017 r. W podjętym dokumencie Rada Gminy Bystra-Sidzina wskazuje m.in. na potrzebę przedłużenia możliwości użytkowania kotłów bezklasowych do końca grudnia 2026 roku.

W uzasadnieniu do projektu uchwały zapisano, że aktualna sytuacja geopolityczna związana z wojną na Ukrainie, a także uwarunkowania ekonomiczne związane z inflacją, zwiększeniem kosztów kredytów oraz wysokimi kosztami urządzeń grzewczych, ma ogromny wpływ na zmianę terminu wejścia w życie przepisów uchwały nr XXXII/452/17 z dnia 23 stycznia 2017 r. znanej mieszkańcom województwa małopolskiego pod nazwą „uchwały antysmogowej”. Według Rady Gminy, konieczne

wydaje się również dokonanie oceny rzeczywistego wpływu tej uchwały na środowisko poprzez wykonanie rzeczowej i pozbawionej wstępnych tez, analizy naukowej przez akredytowane instytucje naukowo badawcze. Biorąc pod uwagę obecne zapisy uchwały, które wręcz wykluczają możliwość używania drewna jako materiału do ogrzewania, poruszono również aspekt eksploatacji pieców opalanych drewnem.

Petycja złożona przez Radę Gminy Bystra-Sidzina, postulująca wprowadzenie zmian w „uchwale antysmogowej” Sejmiku Województwa Małopolskiego z 2017 r. została przesłana do Marszałka Województwa Małopolskiego i przekazana zgodnie z właściwością do rozpatrzenia, zajęcia stanowiska i przygotowania projektu uchwały w przedmiotowej sprawie do Przewodniczącego Komisji Skarg, Wniosków i Petycji Sejmiku Województwa Małopolskiego. (A.Sz.)

Dodatek węglowy

Wnioski o wypłatę dodatku węglowego można składać w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Bystrej Podhalańskiej 467, na piśmie lub za pomocą środków komunikacji elektronicznej. W formie elektronicznej - wniosek przesyłamy za pośrednictwem Elektronicznej

Platformy Usług Administracji Publicznej (ePUAP). Wniosek musi zostać podpisany elektronicznie certyfikatem kwalifikowanym lub Profilem Zaufanym.

Wniosek o wypłatę dodatku węglowego można składać do dnia 30 listopada 2022 r.

Dodatek węglowy

3000 zł
dla gospodarstw domowych

- Termin składania wniosków: do 30 listopada 2022 r.
- Warunkiem koniecznym jest uzyskanie wpisu lub zgłoszenie źródła ogrzewania do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków CEEB.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Rozporządzenie wraz ze wzorem wniosku znajduje się w Rozporządzeniu Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 16 sierpnia 2022 r. w sprawie wzoru wniosku o wypłatę dodatku węglowego. Więcej informacji można uzyskać pod nr tel. 18 26 81 576

„Pod Biało-Czerwoną”

Na początku sierpnia, przed budynkiem Urzędu Gminy Bystra-Sidzina, zamontowany został aluminiowy, 12 metrowy maszt, na którym dumnie powiewa biało-czerwona flaga.

Inwestycja, została zrealizowana w ramach projektu „Pod Biało-Czerwoną”. Jest to program skierowany do gmin. Zakłada sfinansowanie przez rząd w każdym samorządzie, który dołączył do akcji, 100% kosztów zakupu oraz montażu masztu z polską flagą. Specyfikacja masztu w danej gminie jest dostosowana indywidualnie do warunków w poszczególnej jednostce samorządu. Patronat honorowy nad programem objął Prezes Rady Ministrów Mateusz Morawiecki.

Celem projektu „Pod Biało-Czerwoną” jest m.in. upamiętnienie zwycięstwa w Bitwie Warszawskiej 1920 roku, a także budowa wspólnoty i wzmocnienie idei zaangażowanego społeczeństwa obywatelskiego.

Warunkiem uzyskania środków na inwestycję było poparcie mieszkańców, którzy oddali głos na swoją gminę, poprzez wypełnienie ankiety na udostępnionej stronie internetowej projektu. Głosowanie zakończono 11 listopada 2020 r.

Dziękujemy wszystkim mieszkańcom naszej gminy za oddane głosy, które umożliwiły zakwalifikowanie się na listę gmin objętych programem „Pod biało-czerwoną” i złożenie wniosku o udzielenie dotacji celowej na zakup i montaż masztu z biało-czerwoną flagą. (A.N.)

XXVI zjazd samorządowców – Stryszawa 2022

Raz w roku, w ostatnią sobotę sierpnia, samorządowcy ze wszystkich gmin na obszarze Stowarzyszenia Gmin Babiogórskich, a także przedstawiciel Zdróżenia Babia Hora, wraz z rodzinami i znajomymi, od wczesnych godzin rannych wyruszają na szlaki Ziemi Babiogórskiej, by podziwiać piękno jej przyrody i krajobrazu oraz spotkać się z przyjaciółmi.

W 2022 roku na trasie XXVI Międzynarodowego Zjazdu Samorządowców spotkanie zorganizowane zostało w gminie Stryszawa, należącej do powiatu suskiego, w skład której wchodzi osiem miejscowości: Hucisko, Krzeszów, Kuków, Kurów, Lachowice, Pewelka, Stryszawa i Targoszów. Najstarszą z nich jest Krzeszów, będący już w 1355 r. siedzibą małej parafii. Pozostałe powstały znacznie później - w XVI-XVII wieku. Ważną rolę w tutejszym osadnictwie odegrała pasterska ludność wołoska, której ślady zachowały się do dziś zarówno w lokalnym nazewnictwie jak i charakterystycznej, rozproszonej i sięgającej wysoko pod górskie grzbiety zabudowie. Przez wieki obszar obecnej gminy stanowił własność prywatną, wchodząc w większości w skład tzw. państwa suskiego Komorowskich, Wielopolskich i Branickich, a także częściowo ślemieńskiego i żywieckiego (Kurów, Pewelka, Hucisko). Stryszawa, Lachowice i sąsiadujące z nimi wsie są najstarszym, funkcjonującym od połowy XIX wieku i czynnym do dzisiaj ośrodkiem produkcji drewnianych zabawek w Polsce. Szczególnym

zabytkiem na terenie gminy jest piękny, drewniany kościół św. Apostołów Piotra i Pawła w Lachowicach z końca XVIII wieku. W centrum Stryszawy stoi XIX-wieczny budynek dawnego Zarządu Dóbr Leśnych, w którym warto odwiedzić Beskidzkie Centrum Zabawki Drewnianej, prezentujące ekspozycję dokumentującą historię i charakterystyczne dla tamtejszych wsi rzemiosła. Ciekawym miejscem jest także os. Siwówka z klasztorem ss. Zmartychstanek z ulubionym miejscem letniego wypoczynku Prymasa Tysiąclecia kard. Stefana Wyszyńskiego.

Grupa z naszej gminy wędrowkę rozpoczęła w Lachowicach, przemierzając 4,5 km trasę biegnącą do mety złazu w Kukowie, gdzie grupy złazowe, reprezentujące poszczególne samorządy gmin zrzeszonych w SGB, spotkają się na uroczystej mszy świętej w intencji obecnych na złazie oraz wszystkich mieszkańców gmin należących do Stowarzyszenia Gmin Babiogórskich. Następnie organizatorzy zapewnili poczęstunek, występy zespołów, konkursy i zabawy. Tradycyjnie na scenie zaprezentowały się grupy z poszczególnych gmin. Nasza grupa zaprezentowała na scenie przyśpiewki napisane

specjalnie na tę okazję przez pana Tadeusza Uczniaka. Jak co roku wręczano również dyplomy najstarszym i najmłodszym uczestnikom złazu oraz najliczniejszej grupie złazowej. Wyróżniony został także pan Tadeusz Uczniak, który odebrał dyplom dla uczestnika wszystkich dotychczas organizowanych złazów samorządowców. Serdecznie dziękujemy samorządowcom i mieszkańcom Gminy Stryszawa za gościnność i serdeczne przyjęcie. (A.N.) Fot. Z. Krauze

Uroczyste obchody XXX-lecia Gminy Bystra-Sidzina

W sobotę, 6 sierpnia 2022 roku uroczyście obchodziliśmy 30-lecie Gminy Bystra-Sidzina. Z tej okazji Gminny Ośrodek Kultury Promocji, Turystyki i Sportu Bystra-Sidzina przy współpracy z Urzędem Gminy Bystra-Sidzina przygotował dla zaproszonych gości i mieszkańców imprezę plenerową, by hucznie świętować ten jubileusz. Okolicznościowa uroczystość odbyła się na placu festynowym w Bystrej Podhalańskiej obok Urzędu Gminy i zgromadziła grono mieszkańców, przedstawicieli władz samorządowych, firm oraz gminnych władarzy, pracowników Urzędu Gminy Bystra-Sidzina i jednostek podległych.

Uroczystość rozpoczął swą przemową Wójt Pan Stanisław Tempka, witając zgromadzonych gości i mieszkańców. Pan Wójt podsumował 30-lat działania gminy i przedstawił zarys planów rozwoju Gminy Bystra-

Sidzina na przyszłe lata.

Swoimi występami obchody 30-lecia uświetniły dzieci i młodzież ze Szkoły Podstawowej im. Św. Jana Kantego w Bystrej Podhalańskiej. Zdolności taneczne zaprezentowały Izabela Migas i Sofia Ciochatti. Dla wszystkich zaśpiewała Anna Gałka i Zuzanna Matyasik, a taniec artystyczny zaprezentowała Daria Sydorenko. Wystąpił też zespół fletowy TUTTI FLAUTI w składzie Kinga Siepak, Aleksandra Kaczmarczyk, Oliwia Szpóróg, którego opiekunem jest Pani Monika Smętek.

Swoim występem zaszczyliły uczestników Panie ze Stowarzyszenia Gospodyń „Sidzinianki” z Sidziny i Koła Gospodyń Wiejskich „Bystrzanki” z Bystrej Podhalańskiej.

Przeprowadzono konkurs „Quiz wiedzy o Gminie”, w którym dorośli walczyli o puchar Wójta, a dzieci o nagrody rzeczowe. Rywalizacja wśród dorosłych była tak zacięta, a wiedza uczestników konkursu tak duża, że mimo

wielu pytań dogrywkowych nie udało się wyłonić jednego zwycięzcy i I miejsce ex aequo zajęła Pani Kazimiera Czarna i Pan Andrzej Smętek, II miejsce z minimalną różnicą punktów zajęła Pani Janina Szewczyk. W konkursie wiedzy ogólnej dla dzieci I miejsce zajął Kacper Wójciak, II miejsce Mateusz Hajos, III miejsce Alan Suwaj.

Podczas uroczystego świętowania, dzięki nieformalnej grupie „Poszukiwacze zapomnianych smaków” realizującej projekt „Kuchenne Historie” w ramach programu „Działaj Lokalnie” uczestnicy udali się w kulinarną podróż do kuchni swoich babć i prababć. Panie w ramach projektu przygotowały degustację lokalnych specjalów. Można było skosztować m.in. placków z blachy z różnymi dodatkami, wyśmienitą zupę z sałaty, znakomite kluski „bulate”, chleb z pysznym swojskim smalcem i ogórkami kiszonymi, mistrzowską buktę sidzińską, czarny placek i kołacz bystrzański. W ramach projektu ukazał się również „Przepisnik dla przyszłych pokoleń. Stare przepisy do naszej misy”, w którym znalazły się przepisy użyte przez doświadczonych gospodynie z Gminy Bystra-Sidzina.

Ogromne show kulinarne zrobił Charlie, finalista programu MasterChef, który przy wsparciu mieszkańców

gminy przyrządził wyjątkowe danie. Gotowanie na olbrzymiej patelni, przez gwiazdę tak znanego programu, robiło wrażenie, a danie smakowało wyjątkowo.

Najmłodsi uczestnicy spędzili aktywnie czas korzystając z przygotowanych dla nich dmuchanych atrakcji, a wieczorem do tańca wszystkim zgromadzonym przygrywał zespół „EDEN” oraz DJ Artur. Całość imprezy prowadziła Pani Bogumiła Stokłosa.

Z okazji jubileuszu warto przypomnieć kilka ważnych informacji o gminie.

Gmina Bystra-Sidzina powstała w 1992 r. Wcześniej wsie Bystra (obecnie: Bystra Podhalańska) i Sidzina należały do Gminy Jordanów. Powierzchnia gminy to 8043 ha, w tym: użytki rolne 3066 ha, lasy 4361 ha. Liczba mieszkańców to ok. 6920 osób. Gmina Bystra-Sidzina jest członkiem Stowarzyszenia Gmin Babiogórskich, Stowarzyszenia LGD Podbabiogórze, Stowarzyszenia Samorządowe Centrum Przedsiębiorczości i Rozwoju. Mamy też dwie gminy partnerskie i są to: Gmina Nędza (woj. śląskie) – współpraca od 2006 roku i Gmina Kępice (woj. pomorskie) – współpraca od 2007 roku. (GOKPTiS)

Fot: Grzegorz Karkoszka

Stypendium szkolne dla uczniów w bieżącym roku szkolnym

Stypendia szkolne są przyznawane dla uczniów zamieszkałych na terenie Gminy Bystra-Sidzina znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie, w szczególności gdy w rodzinie tej występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także gdy uczeń pochodzi z rodziny niepełnej.

TERMIN SKŁADANIA WNIOSKÓW OD 1 DO 15 WRZEŚNIA 2022 ROKU.

Wnioskodawcy proszeni są o dokładne wypełnianie wniosków.

Wnioski należy składać w Urzędzie Gminy Bystra-Sidzina w Bystrej Podhalańskiej w godzinach od 8:00 do 15:00. Pok. nr 12.

Warunkiem przyznania świadczenia jest udokumentowanie trudnej sytuacji materialnej rodziny ucznia, której miesięczny dochód netto na osobę nie może przekraczać kwoty 600 zł netto. Wnioskodawcy przedstawiają uzyskany dochód rodziny z miesiąca poprzedzającego miesiąc złożenia wniosku tj. z sierpnia 2022 r., a w przypadku utraty dochodów, z miesiąca, w którym wniosek został złożony. (M.L.)

MIĘDZY DAWNYMI A NOWYMI CZASY

Każdego roku w drugim miesiącu wakacji Stowarzyszenie „Tradycja i Natura” przy współudziale Skansenu w Sidzinie – Muzeum Kultury Ludowej organizuje plenerową imprezę pn. „Między dawnymi a nowymi czasy”. W tym roku wydarzenie miało miejsce 21 sierpnia.

W niedzielne popołudnie można było ciekawie i miło spędzić czas w urokliwym miejscu, jakim jest sidziński skansen. Letni pogodny klimat sprawił, że skansen przez całe niedzielne popołudnie wypełniały odgłosy śmiechu, rozmów i muzyki.

Na miłośników rękodzieła artystycznego i ludowego czekały przepiękne koronki, obrazy malowane na desce i płótnie, kwiatki z bibuły, a także ręcznie wykonana biżuteria i elementy dekoracji wnętrz.

Chętni mogli wziąć udział w warsztatach artystycznych wicia wianków z żywych, polnych kwiatów, a także w warsztatach plastycznych. Goście mogli też własnoręcznie wykonać domowy makaron.

Jak zwykle wielką popularnością wśród najmłodszych cieszyła się zagroda z żywymi owieczkami.

Panie ze Stowarzyszenia „Tradycja i Natura” zadbały o podniebienie wszystkich, którzy w tym dniu odwiedzili skansen. Na stoiskach kulinarnych znalazły się przepyszne domowe ciasta, gofry, tradycyjne zupy: rydzowa i sałatowa, placki pieczone na blasze z serem i masłem, wiejski chlebuś ze smalcem, sidzińskie „syrki”, oscypki, sidziński „kołoc” i inne smakowitości. Skosztować można było także lemoniady czy naparów ziołowych.

Podczas imprezy miała także miejsce promocja wydawnictwa „Lala - kartki z dziejów Bystrej Podhalańskiej i okolic” (autorstwa bystrzanki Anny Radoń), które powstało pod redakcją Marii i Bogusława Mazurów i Anny Nieużytek. Wspomnienia zawarte w książeczce to opowieść o dawnym świecie, o ciężkich czasach II Wojny Światowej, o czasach próby ludzkich charakterów i o zwyczajnych ludziach – bohaterach ratujących życie innych.

Całej imprezie przygrywał zespół „Walor”, prezentując wpadającą w ucho muzykę biesiadną i ludową. (J.Cz.)

Fot. J. Motor

“Lala - kartki z dziejów Bystrej Podhalańskiej i okolic”

W tegorocznym konkursie ofert na realizację zadań publicznych Gminy Bystra-Sidzina w zakresie kultury sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego w Gminie Bystra-Sidzina, zgłoszonych zostało kilka wniosków. Jednym z nich, była propozycja Stowarzyszenia „Tradycja i Natura”, dotycząca publikacji książki „Lala - kartki z dziejów Bystrej Podhalańskiej i okolic”. Jej autorką jest nieżyjąca od 2001 r. Anna Radoń (z domu Bachul), będąca autentycznym świadkiem przeżyć z tamtego okresu. Publikacja jest efektem pracy i starań Pani Marii Mazur, która spisała i uporządkowała odręczne notatki swojej mamy Anny Radoń, będące zapisem jej wspomnień obejmujących głównie okres dwudziestolecia międzywojennego i okupacji niemieckiej.

Opracowanie traktuje o życiu, historii, tradycjach

i kulturze lokalnej ludności. W opowiadaniu znajdują się różne wątki takie jak: regionalizm, gwara używana dawniej przez mieszkańców, religia, wierzenia ludowe, stosunki sąsiedzkie, wojna i działania konspiracyjne oraz partyzancie. Głównym wątkiem jest ukrywanie i ocalenie żydowskiego dziecka przed zagładą, przez rodzinę Bachul, czego efektem było otrzymanie Dyplomu Honorowego i Medalu Sprawiedliwych Wśród Narodów Świata.

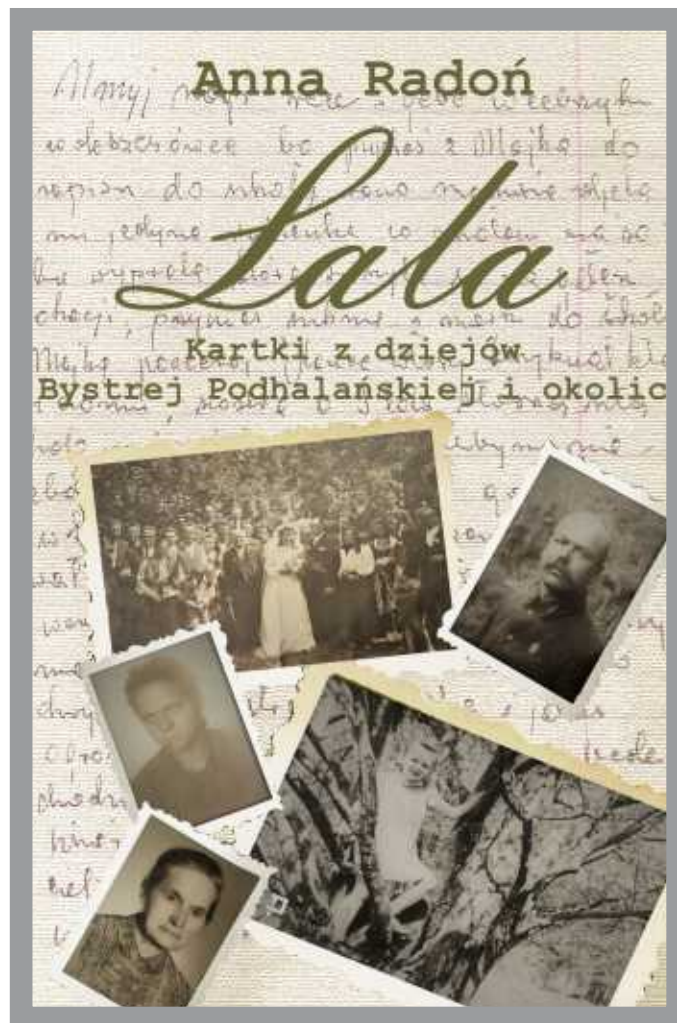
Opowiadanie stanowi wartościowy dokument historyczno-literacki i ma na celu służyć edukacji młodych pokoleń i zachowaniu wspomnień starszych, dotyczących miejsc i ludzi związanych z dawnym życiem codziennym. Zadaniem projektu jest także szerzenie, promowanie i kultywowanie twórczości ludowej oraz uwrażliwienie czytelników na piękno języka polskiego, w tym gwary.

Zamysłem publikacji jest opisanie wydarzeń historycznych związanych z czasem, w którym autorce przyszło żyć oraz trudy i często traumatyczne przeżycia, których doświadczyła rodzina autorki, ukrywając żydowską dziewczynkę, nazywaną pieśczośliwie Lalą od swojego żydowskiego imienia Sara-Lea.

Wydanie publikacji ma na celu podtrzymywanie i upowszechnienie tradycji lokalnej i narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej. Propozycja przekazania takich wiadomości i ich upowszechnianie ma też na celu ocalenie od zapomnienia ludzi, wpisanych w historię naszego regionu.

Wydanie ilustrowane jest zdjęciami pochodzącymi z prywatnych zbiorów. Książka opatrzona została słowem wstępnym napisanym przez ks. Jacka Radonia – syna autorki oraz historyka IPN, dr-a Romana Gieronia. Szczególnie wzruszającym, ważnym i ciekawym świadectwem jest posłowie napisane przez żyjącą do dzisiaj 81 – letnią Lalę – Leę Sarę Glaser Yareach oraz jej syna Yuvala Yareach – autora książki „Cisza”, opowiadającej o życiu Narodu Żydowskiego w Krakowie, zawierającą również wspomnienia dotyczące losów Lali i jej pobytu w rodzinie Bachul.

Wydanie powstało pod redakcją Marii i Bogusława Mazurów. Składem graficznym oraz projektem okładki zajęła się Anna Nieużytek. Książka dostępna jest w bibliotekach publicznych i szkolnych na terenie Bystrej Podhalańskiej, Sidziny i Osielca oraz podczas imprez kulturalnych organizowanych przez Stowarzyszenie „TiN”. (A.N.)

Juzyna na Holi w Sidzinie

7 sierpnia już po raz dwudziesty trzeci odbyło się spotkanie Górali Babiogórskich, Orawskich i Podhalańskich, na które zaprosił Oddział Związku Podhalan w Sidzinie.

Uroczystość rozpoczęła się mszą świętą, odprawioną w Kaplicy Matki Bożej Opiekunki Turystów na Okrąglicy, pod przewodnictwem proboszcza Parafii św. Mikołaja w Sidzinie, równocześnie Kapelana O/ZP Sidzina,

ks. Józefa Bafii. Modlitwie towarzyszyły sztandary z OSP Ujazd, OSP Skawica - Sucha Góra, Związku Podhalan w Jordanowie, Związku Podhalan w Bystrej Podhalańskiej i Związku Podhalan w Sidzinie.

Następnie świętowanie przeniosło się na plac obok Schroniska Górskiego na Hali Krupowej.

Schronisko na Hali Krupowej to jedno z bardziej urokliwych schronisk w polskich górach. Po raz pierwszy Juzyna odbyła się tu w 2000 r. Było to podczas pierwszego Światowego Zjazdu Górali. Od tej pory rokrocznie w tym pięknym zwyczaju biorą udział nie tylko członkowie Oddziałów Związku Podhalan, ale również okoliczni mieszkańcy wraz z rodzinami i turyści. Podczas Juzyny podziwiać można góralską muzykę, przyśpiewki i tańce. To okazja, by zwłaszcza młodemu pokoleniu, przekazywać ideę wartości: wiary, kultury, tradycji i obyczaju.

„Juzyna na Holi” była zapoczątkowaniem obchodów Jubileuszu 25-lecia Oddziału Związku Podhalan w Sidzinie. Główne uroczystości zaplanowane zostały na 25 września 2022 r. (A.N.) Fot. J. Motor

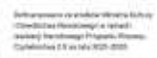
Zakup nowości wydawniczych do bibliotek 2022

Miło nam poinformować, że Gminna Biblioteka Publiczna w Sidzinie wraz z filią w Bystrej Podhalańskiej są w 2022 roku, beneficjentem wieloletniego programu „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa”. Priorytet 1. Zakup nowości wydawniczych do bibliotek publicznych, szczególnie nacisk kładzie na zwiększenie oferty bibliotecznej o stały napływ nowości wydawniczych.

W ramach dotacji celowej nasza biblioteka otrzymała kwotę 17 000,00 zł. Zostanie ona wydatkowana na zakup nowości książkowych, które prześlemy do użytku naszym czytelnikom Zakup dofinansowano ze środków

finansowych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach realizacji Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025.

Zadanie: Dofinansowania dla bibliotek publicznych na zakup nowości wydawniczych oraz usługi zdalnego dostępu do książek w formatach e-booków i/lub audiobooków i/lub synchrobooków - Priorytet 1, Kierunek interwencji 1.1 w ramach NPRCz 2.0. (M.W.)

Wakacje z Świetlicą Środowiskową

Wakacje z Świetlicą Środowiskową z Bystrej Podhalańskiej minęły bardzo szybko lecz kreatywnie i aktywnie. Dostarczyły dzieciom wielu przygód, wrażeń i dobrej zabawy. Rozpoczynając wakacje, na Świetlicy Środowiskowej goszczono Pana Pawła z AKADEMII MAŁEGO KUCHCIKA. W prowadzonych przez niego zajęciach, dzieci uczestniczyły w warsztatach z suchym lodem i ciekłym azotem. Degustowały także własnoręcznie zrobione czekoladki ze strzelającą posypką oraz śmietankowy popcorn. Bardzo emocjonujący i ciekawy był również zaprezentowany efekt „zamrażania podłogi”.

Kolejnym atrakcyjnym wydarzeniem podczas wakacji, był organizowany przy współpracy z filią Biblioteki Publicznej w Bystrej Podhalańskiej, teatrzyk pt. „ Asteriks ratuje Obeliksa” Teatru Błaszany Bębenek. Odbyły się również warsztaty malowania na szkle, w których dzieci zawsze chętnie biorą udział. W filii Biblioteki Publicznej w Bystrej Podhalańskiej organizowane były również zajęcia plastyczno – literackie, tematycznie związane z publikacją „Małe trole i duża powódź”, autora Tove Janssona. Wystawę prac, wykonanych przez dzieci uczestniczące w zajęciach prowadzonych na Świetlicy Środowiskowej, można obejrzeć w bibliotece. Ponadto, dzieci aktywnie uczestniczyły w akcji „Głośnego czytania” książek „Emi i Tajny klub Superdziewczyn”, „Filipek i wakacje”, promując w ten sposób czytanie książek wśród rówieśników.

W zajęciach jakie organizowała świetlica dużym zainteresowaniem cieszył dzień kulinarny, a najbardziej zajęcia, w ramach których dzieci własnoręcznie przygotowywały gofry. Dzień sportu z kolei, przyciągał zainteresowanie chłopców, jednak dziewczynki też chętnie brały w nim udział. Zajęcia z rękodzieła wymagały dużego skupienia i precyzji. Dzieci tworzyły podkładki pod kubki z włóczki, szyły woreczki do gry w kółko i krzyżyk, brały także udział w licznych spacerach po okolicy. Po raz kolejny przekonać się można było, że ciekawość dzieci nie zna granic, gdyż ciecz nienewtonowska okazała się hitem

zajęć tego lata. Jest to substancja, która czasem zachowuje się jak ciało stałe, a czasem jak ciecz. A wszystko dlatego, że nie spełnia hydrodynamicznego prawa Newtona. Z kolei niezastąpiona masa solna, wiodła prym w wakacyjnych zajęciach. Dzieci wykonywały lody na patyku oraz lizaki w dowolnym kształcie i kolorze. Nie obyło się bez pogadanek na temat bezpiecznych wakacji i powrotu do szkoły oraz profilaktyki uzależnień. Uczestnicy warsztatów mieli możliwość własnoręcznie wykonać wakacyjne mydełka glicerynowe w kształtach zwierząt morskich. Tworzone były również zawieszki sojowe o różnych kształtach i zapachach i brokatowe mgiełki do ciała o wybranym zapachu.

Podczas wakacji Świetlica Środowiskowa organizowała ciekawe wycieczki. Dzieci z terenu naszej gminy uczestniczyły w wyjeździe do Parku Zdrojowego w Rabka-Zdrój oraz Kina Śnieżka na seans pt. „Niezgaszalni”. Atrakcyjny okazał się także wyjazd do Parku Rozrywki GoKIDZ w Krakowie i Parku Rozrywki RABKOLAND w Rabce-Zdrój.

W roku szkolnym, intensywność i różnorodność prowadzonych zajęć, również jest bardzo zachęcająca do wzięcia w nich udziału. Dlatego zapraszamy do odwiedzenia Świetlicy Środowiskowej i skorzystania z jej oferty od poniedziałku do piątku w godz. 12:00-16:00 z wyjątkiem środy, gdzie zajęcia odbywają się w godzinach od 11:00-15:00. (L.M.) Fot L. Marfiak

WSPOMNIENIE TRAGICZNEGO WRZEŚNIA 1939 R.

1 września 1939 roku (w pierwszy piątek) we wczesnych godzinach rannych wierni zgromadzeni na nabożeństwie w parafialnym kościele w Jordanowie dowiedzieli się od księdza, że „pierwszeństwo do spowiedzi mają mężczyźni, bowiem muszą iść na wojnę, która się dzisiaj rozpoczęła”. Na tę wiadomość, część wiernych osłupiała z przerażenia, a część wpadła w paniczny płacz i szloch.

Po południu od Wysokiej słychać było wybuchy dział artyleryjskich, gdzie naprzeciw niemieckiego XXII Korpusu Pancernego, dowodzonego przez gen. Ewalda von Kleista w składzie: 2 Dywizja Pancerna dowodzona przez gen Rudolfa Veiela, 4 Dywizja Lekka generała Alfreda Hubickiego i 3 Dywizja Górską gen. Eduarda Dietla, stanął 1pp KOP dowodzony przez płk. Wojciecha Wójcika, wchodzący w skład 1 Brygady Górskiej dowodzonej przez Janusza Gaładyka. (W inwazji udział wzięły również 4 słowackie dywizje uderzając między innymi w kierunku Zakopane, Bukowina, Jurgów- Nowy Targ). W pierwszym dniu wojny, na wsparcie walczących, została skierowana pierwsza jednostka w wojsku polskim w pełni zmotoryzowana - 10 Brygada Kawalerii Zmotoryzowanej, która powstała w Rzeszowie w 1937 r. Od jesieni 1938 r. dowodził nią płk Stanisław Maczek. Do walki włączony został również 24 pułk ułanów z Kraśnika pod dowództwem płk. Kazimierza Dworaka oraz niewielki oddział żołnierzy 12 Pułku Piechoty Ziemi Wadowickiej. Jako ochotnicy cywilni stanęli do walki harcerze (z drużyny „Zawiszy Czarnego”) z Jordanowa i robotnicy budujący wiadukt w Chabówce. Serpentykami drogi przez „Osielecką Górę” zdążyło z pomocą walczącym, kilka samochodów z żołnierzami, jeden z samochodów z polskimi żołnierzami podczas zjeżdżania z Osieleckiej Góry stoczył się - było wielu zabitych i rannych.

Warto wiedzieć: Przed 1 września 1939 r. w północnych rejonach Słowacji przygotowano infrastrukturę potrzebną Niemcom do uderzenia na Polskę. Słowacy udostępnili Niemcom linie kolejowe, zmodernizowali drogi dojazdowe do polskiej granicy, a także gromadzili i przekazywali hitlerowcom informacje wywiadowcze o rozmieszczeniu polskich jednostek. W północnej Słowacji rozlokowano magazyny amunicji i paliwa. Słowacy także udostępnili lotniska niemieckiemu lotnictwu bombardującemu w Spiskiej Nowej Wsi, Winnem i Pieszczanach.

1 września 1939 r. o godz. 5 Słowackie wojska pod dowództwem gen. Ferdinanda Catlosa przekroczyły granicę z Polską. Catlos wydał rozkaz udzielenia pomocy Niemcom. W inwazji Słowackiej udział wzięły 4 dywizje (50 tys. żołnierzy) Armii Polowej „Bernolak” i 2 dywizje lotnictwa. Wojska Słowackie dotarły do Nowego Targu, Krynicy i Sanoka, tracąc 29 zabitych. Do niewoli wzięli 1350 polskich jeńców. Do Słowacji włączono 770 km² polskich ziem. 34 500 mieszkańców z 11 miejscowości z Orawy i 15 ze Spisza. Najbardziej zacięta walka ze Słowakami została stoczona w dniach

2 do 5 września 1939 roku pod Ochotnicą.

2 września 1939 r. około godz. 11 od strony Orawy do Sidziny i do Bystrej dotarło kilka niemieckich pojazdów pancernych, lecz napotkali wieś niemal wyludnioną. Na wsparcie żołnierzy walczących został przysłany pociąg pancerny „Pierwszy Marszałek”, wchodzący w skład armii Kraków, dowodzonej przez gen. Antoniego Szylinga. 1 września 1939 r. pociąg patrolował teren na linii Lasek-Sieniawa. Na noc wrócił do Makowa Podhalańskiego, by 2 września powrócić do Jordanowa na wsparcie żołnierzy walczących na Wysokiej. Załoga pociągu liczyła 190 żołnierzy, którymi dowodził kpt. Leon Cymborski. Wkrótce pociąg zmuszony został do wycofania się, gdyż dowódca i oficer obserwacyjny Kazimierz von Pfaffenhoffen - Chłędowski zostali ciężko ranni. Na skutek ostrzału artyleryjskiego zniszczony został punkt obserwacyjny, zginęło dwóch żołnierzy z punktu obserwacyjnego. Okupant przedarł się przez linię obrony i zaczął nacierać w kierunku Jordanowa. Uszkodzony pociąg, około godz. 17 opuścił Jordanów udając się w kierunku Skawiny, a następnie Krakowa Płaszowa i w kierunku wschodnim na Tarnów, Mielec, Tarnobrzeg i dalej aż został zdobyty przez bolszewików, następnie odebrany im przez Niemców i w 1945 znów przez Rosjan, by ostatecznie trafić do Muzeum Kolejnictwa w Warszawie. Do konwojowania pociągu został zaangażowany, pełniący służbę na przystanku kolejowym w Bystrej Podhalańskiej, Roman Matyasik, który został zwolniony w Krakowie- Płaszowie.

Kolejarze zostali zmobilizowani do służby na kolei - ze zbiorów T. Uczniak

W drugim dniu wojny czołgi nieprzyjaciela wdarły się w Wysokiej na szczyt wzgórza Ludwika, spychając obrońców. Wieczorem bitwa dobiegała końca. Polskie jednostki wycofywały się. Część niemieckich oddziałów paląc Jordanów udała się w kierunku Łętowni gdzie spalili 81 budynków a część wojska poszła w kierunku Makowa Podhalańskiego. W walkach na Wysokiej zginęło 55 żołnierzy Wojska Polskiego i 3 osoby cywilne, spalonych zostało 148 zabudowań. Jordanów zniszczony został w 63,8 %.

Przykro o tym mówić, ale w grabieniu tego, co nie zdążył

zabrać Jordanowianom okupant pomagali mieszkańcy sąsiednich wsi. Niemcy przez 3 miesiące przeprowadzali śledztwo chcąc znaleźć tych, co brali udział w obronie Wysokiej. Udział w „prowadzeniu śledztwa” brało również 34 „jordanowskich Volksdeuschów”, którym szefował psychicznie chory Neubeler Kornel - (do 1925 r. obywatel Czechosłowacji - pod koniec wojny uciekł do Austrii). W wyniku, nie tylko jego działań, wiele osób zostało aresztowanych, osadzonych w obozach i więzieniach.

Dowód tożsamości kolejarza- ze zbiorów T. Uczniak

1. PIERWSZE OFIARY WOJNY W SIDZINIE

2 września 1939 roku od Orawy do Górnej Sidziny dostał się niemiecki oddział rozpoznawczy. Z powodu zniszczonych mostów, zmuszeni zostali do „pokonywania przeszkód terenowych”. Przejeżdżając przez wąwóz na roli Czarnowej, jeden z pojazdów opancerzonych spadł ze skarpy do wąwozu i zapalił się, a jego załoga zginęła.

Ciekawostka: Ze stali pochodzącej z rozbitego pojazdu kowale sidzińscy porobili siekiery, lemiesz, czuśła do pługów i motyki, a blachę z dachu przechowywał koło młyna, w komórce na węgiel Wojciech Kojs. Podczas „wykurzania” z komórki ukrytych dwóch partyzantów, blacha ta służyła im za pancerz ochronny. Podczas tej akcji 30 czerwca 1944 r. został zastrzelony 19 letni Paweł Grzesło.

Ze „złości za nieudany przejazd” oraz stratę jednego z pojazdów i żołnierzy Wehrmachtu, najeżdźcy 2 września 1939 roku zabili 77 letniego Jana Draba¹ syna Jana i Marianny Szpak, ur. 20 lipca 1864 r. w Sidzinie (nr d. 514), którego napotkali z dala od domów na patwisku na roli Drabowej w Sidzinie, pasącego bydło. Pochowany został na miejscowym cmentarzu 5 września.

Podczas dalszej jazdy napotkali rozebrane mosty u Draba i u Kurzyńca. Większość mieszkańców Bystrej, jak również Sidziny, skryła się w wąwozach leśnych, niektórzy udali się w lasy w Wieprzcu i w Kojaszówce. Wielu zaś udało się na „tułaczkę” w kierunku wschodniej granicy, skąd po przekroczeniu Sanu, zostali przez Niemców zawróceni albo przepędzeni przez Ukraińców wrogo nastawionych do

Polaków. Mieszkańcy Sidziny w większości uciekli z dobytkiem do lasów i wąwozów na miejscu. Po pokonaniu przeszkód terenowych Niemcy skierowali się na rolę Lipową, gdzie napotkali na drodze 43 letniego, głuchoniemego Binkusia Andrzeja² (syna Józefa i Zofii Socha, ur. 6 kwietnia 1896 r. w Sidzinie, nr d. 415), który nie zareagował na wezwanie „halt”, i zastrzelili go. Pochowany został na miejscowym cmentarzu.

2 września 1939 roku odnotowujemy pierwsze straty materialne w Sidzinie. Od pocisku niemieckiego podczas ostrzeliwania stanowiska obronnego B-9, zlokalizowanego na „Łysej Górze” uległ zapaleniu dom Lipy Karola (rola Lipowa) i została ostrzelana na Kotówce kapliczka. Sidziński proboszcz ks. Franciszek Pyclik został wzięty na zakładnika,³ na wypadek gdyby z Łysej Góry żołnierze polscy ostrzeliwali Niemców. Wprawdzie polscy żołnierze przytransportowali tam działko z zamiarem ostrzeliwania wroga, ale gdy przeanalizowali swoje możliwości walki, wycofali się. Dzięki temu zakładnicy zostali wypuszczeni na wolność.

2. PIERWSZA OFIARA WOJNY W BYSTREJ PODHALAŃSKIEJ.

Kiedy już padła obrona Wysokiej, płonął Jordanów, po południu 2 września 1939 r. na drodze z Jordanowa do Makowa pojawiły się niemieckie samochody wojskowe. Słyszając warkot wojskowych samochodów, kilku mężczyzn z roli Wiertelowej Dolnej w Bystrej z ciekawości postanowiło „poobserwować z lasu nad domami co się dzieje”. Prawdopodobnie w skutek ostrzeliwania miejsca zlokalizowania schronu B- 6, przypadkowo postrzelony został Józef Wróbel z roli Wiertelowej Dolnej, (ur. 9 listopada 1888 r. nr d.45). Ranny w brzuch, po doniesieniu do domu zmarł. Pogrzeb odbył się 7 września. Osierocił 6 dzieci. (Władysław miał 16 lat, Anastazja 14, Stanisław 12, Jan 10, Maria 7 i Władysława 5 lat). Była to pierwsza ofiara wojny w Bystrej Podhalańskiej.

3. PIERWSZE OFIARY W JORDANOWIE

W tym samym dniu tj. w sobotę 2 września w Jordanowie zginął 24-letni żołnierz polski, Zygmunt Matuszewski. Wskutek wybuchu granatu został przypadkowo zabity sekretarz miasta, Albin Dańkowski, mąż Antoniny z d. Kamińska, który stał w bramie wraz z burmistrzem dr. Szubertem. W niedzielę 3 września 1939 r. ofiarami wojny w Jordanowie byli m.in.

1. Kulka Marianna- uboga, zginęła w pożarze.
2. Rapacz Józef- mąż Marii z d. Mrugacz, zginął w pożarze.
3. Hobot Walenty - 85-letni wdowiec po Wiktorii z d. Czyszczyk, został zastrzelony.
4. 6 września została zastrzelona w Jordanowie 17 letnia Popiel Salomea ze Stróży.

Tadeusz Uczniak

¹ Źródło: LN, t. 8, s. 48, nr 39; LF t. 1, nr d. 514; LM, t. 5, s. 56, nr 29; Egzekucje na terenie województwa krakowskiego w latach okupacji 1939-1945, Warszawa 1975.

² Źródło: LN, t.10, s. 107, nr 23; LM, t. 5, s. 57, nr 30; LF, t. 2, nr d. 415; Egzekucje na terenie województwa krakowskiego w latach okupacji 1939-1945, Warszawa 1975

³ Źródło: Kronika parafialna Sidziny

SKANSEN W SIDZINIE - MUZEUM KULTURY LUDOWEJ
ORAZ STOWARZYSZENIE GOSPODYŃ "SIDZINIANKI"
ZAPRASZAJĄ NA
IMPREZĘ PLENEROWĄ W SKANSENIE

SIDZIŃSKIE SMAKI JESIENI

W NIEDZIELĘ **11 WRZEŚNIA 2022R.**
POCZĄTEK O GODZ. 14.00

W PROGRAMIE :

- KISZENIE KAPUSTY
- OGNISKO Z PIECZENIEM ZIEMNIAKÓW
- PIECZENIE KLUSEK BULATYCH Z OSKUBKAMI
- KISZENIE RYDZÓW
- OBRÓBKA LNU

WSPÓLNE ŚPIEWANIE
PRZY MUZYCE KAPELI REGIONALNEJ

PRZEZ CAŁE POPOŁUDNIE KRÓLOWAĆ BĘDĄ
TRADYCYJNE JESIENNE POTRAWY
DANIA Z ZIEMNIAKÓW, KAPUSTY, JABŁEK I ŚLIW,
SERWOWANE PRZEZ SIDZIŃSKIE GOSPODYNIE!

IMPREZA ORGANIZOWANA W RAMACH
EUROPEJSKICH DNI DZIEDZICTWA
PN. "POŁĄCZENI DZIEDZICTWEM"

Skansen w Sidzinie
Muzeum Kultury Ludowej